

17. Frumvarp

til laga um að ríkið taki að sjer kvennaskólann í Reykjavík.

(Lagt fyrir Alþingi 1925).

1. gr.

Ríkið tekur að sjer kvennaskólann í Reykjavík og skal hann framvegis að öllu leyti rekinn á kostnað ríkissjóð.

Sjóður kvennaskólans, sem upphaflega var myndaður af samskotum, skal framvegis ávaxtast þannig að $\frac{1}{4}$ hluti vaxtanna leggist árlega við höfuðstólinn en $\frac{3}{4}$ hlutar þeirra gangi jafnótt til rekstrar skólans. Allar aðrar eignir skólans, kensluáhöld, rúmfatnaður o. fl. fylgja honum.

Stjórnarráðið fær umráð þau yfir hinum sjerstöku sjóðum, er forstöðunefnd kvennaskólans hefir haft á hendi, nfl. styrktarsjóði hjónanna Páls og Thoru Melsteð, styrktarsjóði frú Elinar Briem Jónsson og verðlaunasjóði H. Th. A. Thomsen.

2. gr.

Ríkisstjórnin setur skólanum starfsreglur og hefir öll umráð hans, en sjer til ráðuneytis skipar hún 5 manna nefnd og sje meiri hluti hennar konur.

3. gr.

Skólinn er miðaður við 4 ára nám og auk þess hússtjórnardeild i tveimur náms skeiðum.

4. gr.

Kenslugreinar skulu vera: Íslenska, danska, enska, saga, landafræði, stærðfræði, náttúrufræði, heilsufræði, hjúkrun, teiknun, skrift, leikfimi, söngur, útsaumur, ljereftasaumur, utanyfirfatasaumur, fatasnið, þrjón og baldýring.

Í hússtjórnardeildinni skal kenna alt, er lýtur að hússtjórn, svo sem matargerð, þvott og meðferð á honum og önnur innanhússtörf. Ennfremur fá námsmeyjar tilsögn i efnasamsetningu fæðunnar og næringargildi hennar. Mikil áhersla skal lögð á hreinlæti, reglusemi, nýtni og sparsemi. Námsmeyjar i hússtjórnardeildinni skulu búa i skólanum.

5. gr.

Við skólann skal skipa forstöðukonu með 3000 kr. árslaunum auk ókeypis bústaðar, ljóss, hita og fæðis meðan skólinn starfar og að minsta kosti einn fastan kennara i bóklegum námsgreinum með 2000 kr. árslaunum, kenslukonu i handavinnu með 2000 kr. árslaunum og stundakennara eftir þörfum. Ennfremur skal skipa forstöðukonu fyrir hússtjórnardeild skólans með 1500 kr. árslaunum auk ókeypis bústaðar, ljóss og hita og fæðis meðan kenslan stendur yfir, og veita henni þá aðstoð við kensluna, er hún þarfnast.

Fastir kennarar skólans njóta dýrtiðaruppbótar eftir hinum almennu reglum um embættismenn ríkisins.

6. gr.

Skólaarið telst frá 1. október til 14. maí ár hvert, en að því er hússtjórnarkensluna snertir til 30. júní ár hvert.

7. gr.

Próf skal haldið i lok hvers skólaárs og inntökupróf að haustinu.

8. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. júlí 1925.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta:

Frumvarpið er komið frá forstöðunefnd kvennaskólans í Reykjavík, og hefir ráðuneytið getað fallist á ástæður þær, er nefndin hefir fært fyrir því i brjefi, er fylgdi frumvarpinu, að rjett sje að ríkið taki að sjer rekstur skólans. Skóli þessi er rekinn nú svo að segja eingöngu á ríkisins kostnað, og virðist eðlilegt, að ríkisstjórnin hafi þá og umráð hans. Eftir afstöðu ríkisins til mentamála yfirleitt, virðist ekki ósanngjarnt, að það kosti einn sjerskóla fyrir konur.

Að öðru leyti er vísað til nefnds brjefs forstöðunefndar skólans, frá 15. desbr. 1924, sem prentað er hjer á eftir.

FORSTÖÐUNEFND KVENNASKÓLANS Í REYKJAVÍK.

Jafnframt því að senda hinu háa stjórnarráði meðfylgjandi frumvarp til laga um að ríkið taki að sjer kvennaskólann í Reykjavík, leyfir nefndin sjer að láta eftirfarandi athugasemdir fylgja frumvarpsuppkasti þessu.

Kvennaskólinn í Reykjavík hefir nú um langa hrið verið að mestu leyti rekinn fyrir styrk þann, er hann hefir fengið úr ríkissjóði. Er þá að því er virðist rjettast að ríkisstjórnin ráði rekstri skólans, ákveði skólagjöld, skipi kennara og ákveði laun þeirra. Það hefir og reynst mjög óhentugt, að ekki hefir verið audið að vita það fyrirfram hvort skólinn fengi framvegis nauðsynlegan rekstursstyrk. Þannig hefir eigi verið hægt að leigja húsnæði handa skólanum lengur en frá ári til árs, nema með persónulegri ábyrgð forstöðunefndarmanna. Af þessum ástæðum hefir forstöðunefnd kvennaskólans hvað eftir annað farið þess á leit að ríkið tæki skólann að sjer.

Eins og frumvarpið ber með sjer ætlumst vjer til að skólinn verði rekinn eftirleiðis með svipuðu fyrirkomulagi og verið hefir og um einstakar greinar frumvarpsins má taka þetta fram:

Við 1. gr.

Þar sem sjóður kvennaskólans upphaflega var stofnaður af samskotum einstakra manna, telur forstöðunefndin eðlilegast að honum verði haldið óeyddum og hann aukinn svo sem telja má verðfalli peninga geti numið, en vöxtum hans að öðru leyti sje varið til reksturs skólans.

Við 2. gr.

Þar sem hjer er að ræða um sjerskóla fyrir stúlkur, þá virðist eigi

óeðlilegt að stjórnin kjósi nefnd manna sjer til ráðuneytis, er sjerþekkingu hafi á því sviði.

Við 4. gr.

Kenslugreinarnar eru yfirleitt þær sömu, sem nú eru kendar í skólanum.

Við 5. gr.

Það þykir nauðsynlegt að hafa auk forstöðukonunnar að minsta kosti einn fastan kennara forstöðukonunni til aðstoðar við skólastjórnina og til þess í forföllum hennar að hafa stjórn skólans á hendi. Þar sem allskonar handavinna, sjerstaklega ljereftasaumur og utanyfirfatasumur, er einn aðalþátturinn í kenslunni í skólanum þykir nauðsynlegt að skipaður sje fastur kennari í þeim kenslugreinum.

Upphæð launanna er miðuð við það, að kennararnir fái dýrtíðaruppbót eins og aðrir starfsmenn ríkisins. Laun forstöðukonu hússtjórnardeildarinnar eru sett 500 kr. lægri en laun föstu kennaranna í notum þess, að hún hefir ókeypis húsnæði í skólanum og fæði meðan kenslan stendur yfir.

Reykjavík, 15. desember 1924.

Anna Danielsson. Guðrún J. Briem. Katrín Magnússon.
Bjarni Jónsson. Eiríkur Briem.

Til Stjórnarráðs Íslands.